

“รากเทียม” คำต้นไม้

รศ.สุมาลี เหลืองสกุล

ปัจจุบัน การจัดภูมิทัศน์ของสถานที่ต่างๆทั้งหน่วยงานของรัฐและเอกชน มีความสำคัญมากต่อภาพลักษณ์และความเจริญของหน่วยงาน เนื่องจากการยอมรับกันแล้วว่า บรรยากาศของสถานที่ที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินงานของทุกคนในหน่วยงาน การจัดภูมิทัศน์มักจะมีการเพิ่มสีเขียวให้กับพื้นที่ซึ่งปัจจุบันสามารถเพิ่มต้นไม้ใหญ่ได้อย่างทันใจ โดยการขุดล้อมต้นไม้ใหญ่จากที่ต่างๆ หรือมีการจำหน่ายอยู่ทั่วไป ซึ่งต้องมีวิธีการขุดล้อมและปลูกอย่างถูกต้อง จึงจะทำให้พืชมีชีวิตรอดและเจริญงอกงามต่อไป วิธีการต่างๆได้มีการพัฒนาต่อไปเรื่อยๆในเรื่องนี้ ได้พบบทความในวารสารบ้านและสวน ปีที่ 30 ฉบับที่ 358 เดือนมิถุนายน 2549 จึงอดไม่ได้ที่จะนำมาเล่าสู่กัน

บทความนี้ได้เขียนเรื่องโดย คุณสายสุนีย์ ภาพโดยคุณ ชัยพฤกษ์ โพธิ์แดง ผู้ให้ข้อมูล คือ คุณปณิธาน แก้วดวงเทียน และรศ.เอี่ยมพร วิสมหมาย มีดังนี้

หากจะเริ่มต้นขุดหลุมปลูกต้นไม้ใหญ่ในสวน นอกจากจะต้องเตรียมหลุมปลูกให้พอดีแล้ว ยังต้องเตรียมระบบค้ำยันต้นไม้ให้มั่นคงด้วย เพราะลำพังกากที่เหลือน้อยคงไม่สามารถยึดต้นไม้ให้ตั้งตรงได้แน่ คงต้องเตรียมไม้ค้ำช่วยอีกแรง แต่ไม้ค้ำก็ช่างเกะกะสาวยตา ทำลายทัศนียภาพของสวนสวยที่จัดไว้เสียเหลือเกิน ใครที่กำลังคิดแบบนี้อยู่ ลองมาดูแนวคิดใหม่ในการทำไม้ค้ำจาก “คุยกับมืออาชีพ” ครั้งนี้ดีกว่า รับรองไม่ผิดหวัง

ธรรมชาติของไม้ใหญ่จัดสวน

“ไม้ยืนต้นทั้งหลายที่ขุดล้อม เพื่อนำมาปลูกตามบ้านหรือรีสอร์ทต่างๆ ไม่มีรากแก้ว เนื่องจากถูกตัดออกไปตอนที่ขุดล้อมขึ้นมา เมื่อปลูกไม้ต้นเหล่านี้จึงต้องเตรียมระบบค้ำยันช่วยพยุงต้นไม้ เพื่อป้องกันไม่ให้ต้นไม้โค่นล้มลงมา แต่ทุกวันนี้เราจะเห็นว่า ค้ำยันที่ทำกันอยู่ทั่วไปมันสูงเกะกะสาวยตา ทำให้ภาพสวนที่จัดออกมาดูแล้วไม่สวยเลย”

“รากเทียม” แทน “รากแก้ว”

“ปกติรากแก้วของไม้ยืนต้นจะหยั่งลึกลงไปในดินประมาณ 1.5 เมตร เพื่อลงไปในพื้นที่ที่มีออกซิเจนอยู่ ถ้าลึกไปกว่านี้จะลงไปไม่ได้ เพราะไม่มีอากาศเพียงพอสำหรับการดำรงชีวิต จากหลักการนี้เราจึงคิดระบบค้ำยันแบบใหม่ที่ให้ผลในแง่ของความสวยงาม ไม่เกะกะสาวยตา และเสริมความแข็งแรงให้กับต้นไม้ได้ดีกว่าระบบค้ำยันแบบเดิมๆ ที่ใช้กันอยู่ทั่วไป เราตั้งชื่อว่า “รากเทียม” เพราะเป็นระบบไม้ค้ำที่ตอกลึกลงไประดับเดียวกับรากแก้ว เพื่อเป็นหลักยึดให้กับต้นไม้”

“รากเทียม” เหมาะกับต้นไม้ขนาดไหนบ้าง

“เท่าที่ทดสอบมา ไม้ใหญ่จัดสวนสามารถใช้รากเทียมได้ทุกขนาดเลย ใหญ่สุดที่เคยใช้คือขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางลำต้น 16 นิ้ว ถ้าต้นไม้ใหญ่มาก ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางลำต้น 20-30 นิ้ว เราสามารถทำรากเทียมพร้อมการค้ำยันแบบกระโจมเสริมได้ และสามารถใช้ได้กับพืชทุกชนิด ไม่ว่าจะปาล์ม หรือไม้ต้นทั่วไป ขอแค่มีตุ้มรากก็ใช้ได้แล้ว”

ขั้นตอนการทำรากเทียม

1. นำไม้ใหญ่ลงในหลุมปลูกโดย **ยังไม่ต้องเดือนมั่งในลอนสีฟ้าหรือซาแรนที่ห่อหุ้มตุ้มรากต้นไม้** ออก ดัดเสาไม้สนขนาดยาว 2 เมตรเสียด้าน ตอกลงไปให้เบียดชิดกับตุ้มต้นไม้มากที่สุด และพยายามตอกลงไปให้ลึกที่สุดเท่าที่จะลึกได้ อย่างน้อยให้เสาอยู่ลึกลงไปใต้ดินประมาณ 1.5 เมตร หลังจากตอกไม้หลักลงไปครบหมดแล้วทั้งสี่ด้าน จะตัดไม้หลักให้เกินระดับพื้นดินหรือตุ้มรากด้านบนเล็กน้อย หรืออาจปล่อยให้รอตัดเมื่อประกอบไม้อีกสองชุดด้านบนให้เสร็จก่อนก็ได้

2. หลังจากใส่ดินปลูกเรียบร้อยแล้ว ขั้นตอนต่อมาคือ ตอกไม้ประกบสี่ที่รอบประกอบที่ตุ้มรากด้านบนพื้นดิน และตีไม้ประกบอีกชุดด้านบนเพื่อประกบยึดโคนลำต้น โดยหลักการแล้ว ไม้หลักสี่ด้านที่ตอกลงไปจะเป็นตัวยึดบังคับตุ้มด้านบนข้าง ส่วนไม้ประกบชุดบนจะบังคับตุ้มด้านบนพร้อมบังคับโคนลำต้นด้วย เราตีไม้ประกบวิธีไหนก็ได้ให้สวยงาม แต่พยายามให้รัดตุ้มด้านบนไว้ อย่าตีไม้ประกบให้ลอยอยู่เหนือตุ้มด้านบนเด็ดขาด เพราะเท่ากับว่าไม้ได้ช่วยอะไรเลย

ข้อสำคัญที่ต้องคำนึงถึง

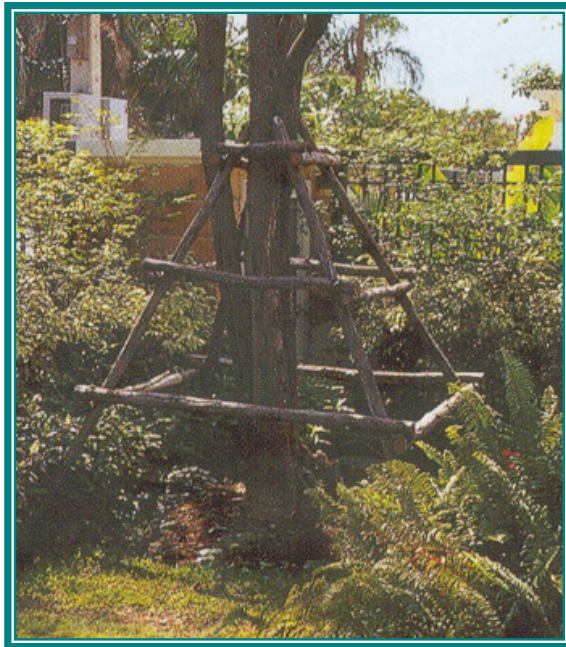
เท่าที่ทดลองทำ “รากเทียม” มาสองปี เราพบว่าสามารถช่วยพยุงต้นไม้ได้อย่างแข็งแรง และไม่เกาะเกาะสาวยตา เพิ่มความสวยงามให้กับสวนได้ดีกว่าการค้ำยันที่ทำกันอยู่ทั่วไป มีเพียง 2 เปอร์เซนต์เท่านั้นที่มีปัญหา แต่ถ้าเราหมั่นตรวจไม้ประกบด้านบนตลอดเวลา ทุก 6 เดือนถึง 1 ปี หากพบว่าผุก็เปลี่ยน ผูกมัดอัดใหม่ให้แน่น รับรองไม่มีปัญหาแน่นอน โดยหลักการแล้ว หากเราปลูกต้นไม้ใหญ่ ๆ ระบบค้ำยันจะต้องอยู่กับต้นไม้ตลอดไป ซึ่งค้ำยันแบบ “รากเทียม” นี้สามารถอยู่กับต้นไม้ไปได้ตลอด โดยหมั่นตรวจเช็คและเปลี่ยนไม้ประกบด้านบนเมื่อถึงเวลา ส่วนไม้หลักด้านบนข้าง หากพบว่าผุ ตีไม้ประกบด้านบนไม้ได้ก็ตัดตอกไม้หลักนี้ลงไปใหม่ โดยไม่ต้องถอนไม้หลักเดิมออก เมื่อตอกไม้หลักชุดใหม่ลงไปใหม่ ก็ยังสามารถทำหน้าที่ “รากเทียม” ให้กับต้นไม้ได้ใหม่

TIPs

1. ขนาดหลุมปลูกต้นไม้ที่เหมาะสมควรลึกประมาณ 50-70 เซนติเมตร และกว้างกว่าค้ำต้นไม้ออกไปข้างละ 20 เซนติเมตร เพราะปกติค้ำต้นไม้โดยทั่วไปจะมีขนาดความสูงประมาณ 30-70 เซนติเมตร
2. ถ้าพื้นที่รอบ ๆ มีปัญหาเรื่องปลวก ให้ใช้ยาฆ่าแมลง เช่น เซฟวินหรือเอส 85 ผสมน้ำตามอัตราส่วนข้างขวด ใส่บัวรดน้ำรดรอบหลุมไม้ค้ำได้
3. หากไม้ประกับชุดบนลอยสูงเหนือพื้น 30 เซนติเมตร จะเป็นการค้ำยันแบบเตี้ย ซึ่งให้ผลแตกต่างจากการค้ำยันแบบรากเทียม ต้องพยายามดกไม้ประกับรัดค้ำมราก และยึดโคนลำต้นให้แน่นที่สุดเท่าที่จะทำได้ และพยายามใช้ไม้ประกับชุดบนตั้งรั้งไม้หลักด้านข้างทั้งสี่ต้นให้ชิดรากที่สุดเช่นกัน
4. สามารถเพิ่มความสวยงามให้ไม้ประกับด้านบนได้ โดยลอกเปลือกไม้สนออกแล้วเคลือบเงาด้วยสีแล็กเกอร์ เลือกใช้วัสดุผูกอย่างดี ดูแล้วสวยงาม อย่างเช่นเชือกป่านมนิลา หรืออาจอำพรางโดยใช้ดินกลบปิดแล้วปลูกหญ้าทับ หรือปลูกไม้คลุมดินคลุมปิด
5. ไม้หลักสี่ต้นต้องมีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางลำต้นอย่างน้อย 3 นิ้ว และควรเป็นไม้สด เพื่อให้ดอกตะปูได้ง่าย
6. เสาค้ำไม้ที่ขายอยู่ทั่วไปมีทั้งไม้สนและไม้อูคาลิปตัส แต่ไม้สนจะเหนียวและทนกว่าไม้อูคาลิปตัส
7. ก่อนดกเสาค้ำยึดข้างค้ำต้นไม้สี่ต้น ควรเลี่ยมปลายไม้ให้แหลมแบบรอบตัว ถ้าเลี่ยมให้แหลมโดยเฉือนปลายสองด้านแบบลิ้ว เวลาดกไม้ลงดิน ไม้จะค่อย ๆ เอียงไปเรื่อย ๆ จนไม่สามารถบังคับให้รัดค้ำได้
8. เวลาดอกตะปูควรใช้สว่านนำก่อน เพื่อไม้จะได้ไม่แตก หรือ ถ้าไม่มีสว่าน ให้ตัดหัวตะปูแล้วดกกลงไป ตะปูหัวตัดจะดันเนื้อไม้ ทำให้เนื้อไม้ไม่แตกตัว

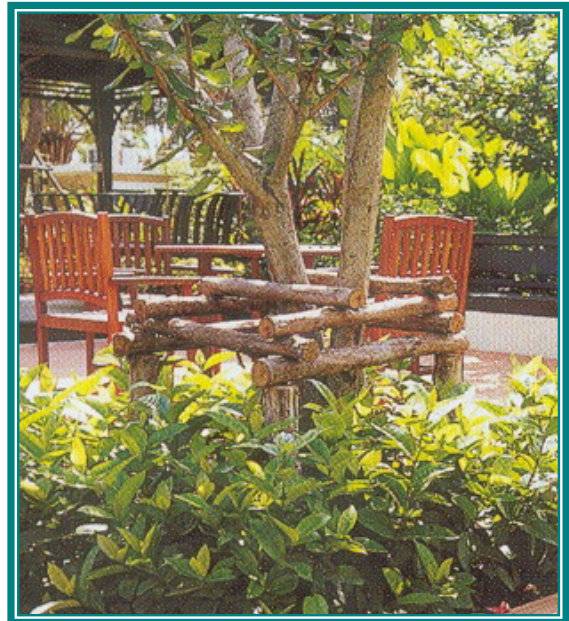
ภาพเปรียบเทียบระบบค้ำยันแบบต่าง ๆ

1 ค้ำยันแบบกระโจม เหมาะกับไม้ขนาดใหญ่ เส้นผ่านศูนย์กลางลำต้นตั้งแต่ 6 นิ้วขึ้นไป ช่วยพยุงลำต้นได้แข็งแรงดี แต่มีข้อเสียคือไม้ค้ำเกาะกะสายตา

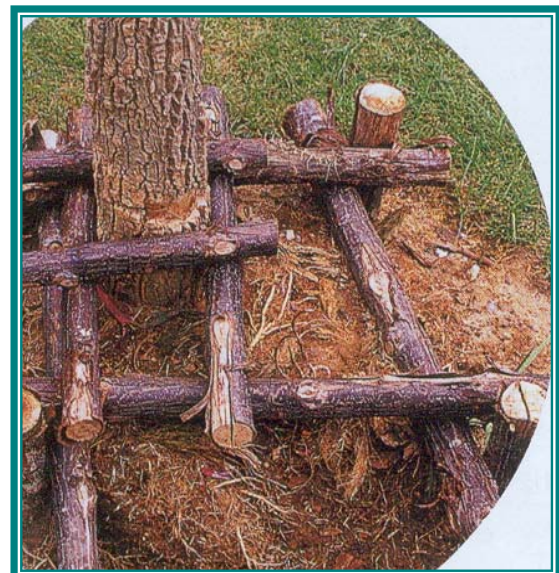
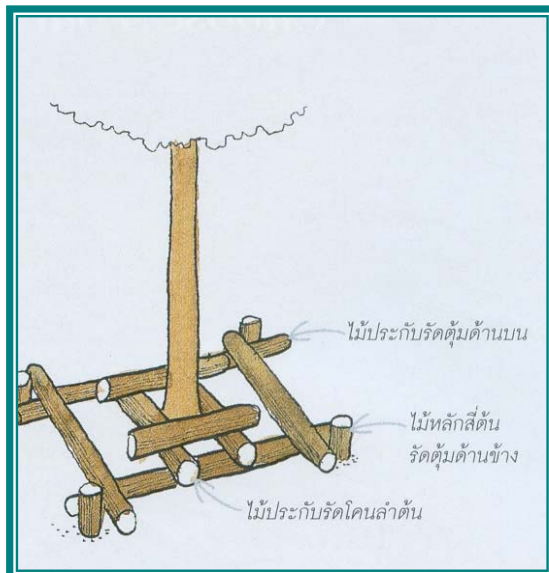
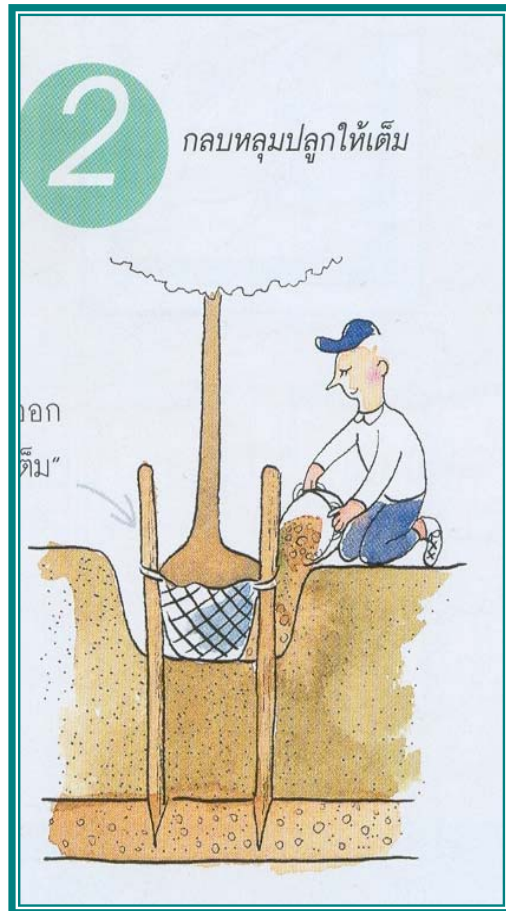
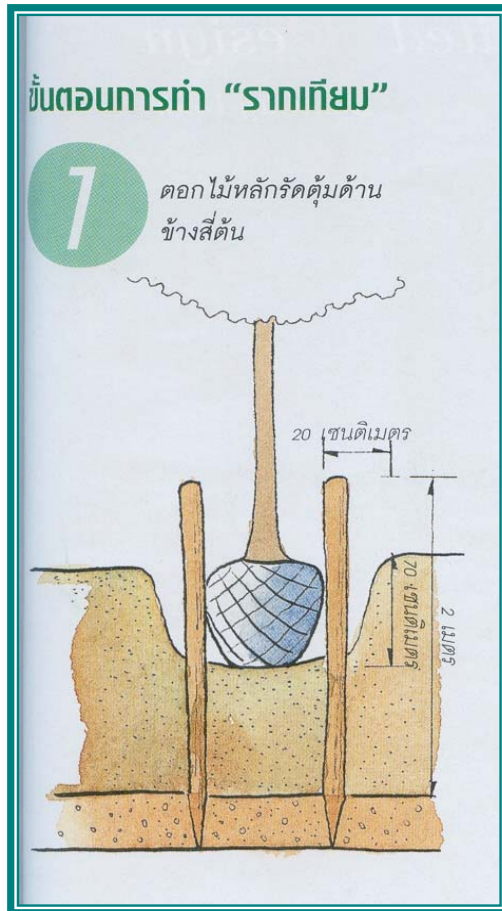

2. ค้ำยันแบบคอก เหมาะกับไม้ตั้งแต่ขนาดเล็กถึงขนาดกลาง เส้นผ่านศูนย์กลางลำต้น 4-10 นิ้ว เป็นระบบไม้ค้ำยันที่นิยมใช้กันอยู่ทั่วไป ซึ่งบางครั้งสามารถทำคอกให้สูงจากพื้น ไม่มากได้ เพื่อหลบสายตา

3. ค้ำยันแบบสะลิง เน้นเรื่องความสวยงาม แต่ราคาค่อนข้างสูง และต้องหมั่นคลายวงรอบต้น เพื่อให้ไม้หลวกรัดเปลือกไม้เป็นรอยแผล

4. ค้ำยันแบบ“รากเทียม” สังกัดไม้ประกับประกบชิดกับผิวดิน ไม้เกะกะสายตา ช่วยเสริมความสวยงามให้กับสวนได้

เอกสารอ้างอิง

สายสุณีย์ 2549 รากเทียม ค้ำต้นไม้ วารสารบ้านและสวน ปีที่ 30 ฉบับที่ 358 เดือน มิถุนายน 2549 หน้า 223-225